

Datum: 2025-06-17

HaV Dnr: 1635-2023

NV Dnr: NV-04838-22

Överenskommelse om samverkan mellan Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten

1. Syfte

Syftet med denna överenskommelse är att främja en fortsatt god samverkan mellan Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten.

I överenskommelsen lyfter vi fram myndigheternas främsta samverkansområden kommande år där det finns ett särskilt intresse av ett mer fokuserat samarbete och där det finns vissa gränsdragningsfrågor i myndighetens uppdrag eller otydligheter i ansvarsområden.

Vi anger ramar för hur vi samverkar löpande och där samverkan kan ge extra tyngd i viktiga frågor. Vi förtydligar våra olika roller i förekommande fall av osäkerhet samt hur vi arbetar tillsammans inom områden där det finns visst överlapp i myndigheternas ansvar.

2. Myndigheternas uppdrag enligt instruktion

2.1 Havs- och vattenmyndigheten

1 § Havs- och vattenmyndigheten är förvaltningsmyndighet på miljöområdet för frågor om bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag och hav.

2 § Myndigheten ska inom sitt ansvarsområde vara pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av miljöpolitiken och verka för en hållbar förvaltning av fiskeresurserna.

3 § Myndigheten ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

4 § Myndigheten ska samordna uppföljning och utvärdering av miljökvalitetsmålen Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag och Hav i balans samt levande kust och skärgård.

Myndigheten ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med Naturvårdsverket om vilken rapportering som behövs.

2.2 Naturvårdsverket

1 § Naturvårdsverket är förvaltningsmyndighet på miljöområdet i frågor om klimat och luft, mark, biologisk mångfald, förorenade områden, kretslopp och avfall, miljöövervakning samt

miljöforskning. Naturvårdsverket har en central roll i miljöarbetet och ska vara pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av miljöpolitiken.

Naturvårdsverket ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Naturvårdsverket ska främja en hållbar utveckling med utgångspunkt i generationsmålet och miljökvalitetsmålen och därmed bidra till genomförandet av Agenda 2030 som Förenta nationernas medlemsstater antagit.

3. Finansiella förutsättningar

De anslag som berör båda myndigheterna är anslagen för miljöövervakning (anslag 1:2), åtgärder för värdefull natur (anslag 1:3), miljöforskning (anslag 1:5), viltskador (anslag 1:7), marksanering (anslag 1:4 vrak, förlorade fiskeredskap och fritidsbåtar) och havs- och vattenmiljöanslaget (anslag 1:11), internationellt miljösamarbete (anslag 1:13) samt skydd av värdefull natur (anslag 1:14).

4. Kontaktpersoner

4.1 För denna överenskommelse

Karin Wall vid Havs- och vattenmyndigheten och Christian Haglund vid Naturvårdsverket.

4.2 För respektive område

Se särskild bilaga gällande kontaktpersoner på chefsnivå.

5. Samverkansmöten

5.1 Hur vi samverkar

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ska sträva efter att samverka med varandra och kontinuerligt informera varandra inom frågor som berör båda myndigheterna. Inom vissa av områdena finns det detaljerade samverkans-PM för samarbete på enhetsnivå och medarbetarnivå.

5.2 GD-möte

Myndighetsledningen sammanträder en gång per år under kvartal två. I detta sammanhang behandlas väsentliga frågor för myndigheternas uppdrag samt uppföljning av denna överenskommelse mellan myndigheterna. Vid mötet behandlas även finansiella förutsättningar samt punkter som lyfts från avdelningschefsmötet.

5.3 Avdelningschefsmöte

Avdelningscheferna träffas före GD-mötet med fokus på planering, uppföljning och samverkansfrågor. På mötet bör riktlinjer och planering diskuteras för de områden som är gemensamma och aktuella. Om det finns otydligheter i ansvarsområdena bör de lyftas upp och beredas.

Avdelningschefsmötet bereder frågor till GD-mötet med utgångspunkt från denna överenskommelse om samverkan.

6. Huvudsakliga aktuella samverkansområden att utveckla

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten samverkar inom en rad områden och har många beröringspunkter. Mycket fungerar väl. Myndigheterna samverkar i huvudsak i enlighet med de lagar och förordningar och regleringsbrev som är beslutade. Alla samverkansområden nämns inte i denna överenskommelse då fokus är att lyfta fram konkreta samverkansområden där det krävs ytterligare förtydliganden eller fördjupningar. Dessa områden är följande:

1. Tillsynsvägledning
2. Miljöprovning
3. Riksintresse för naturvård och friluftsliv
4. Regionalt konventionsarbete
5. Miljöövervakning
6. Miljöinformationshantering
7. Biologisk mångfald
8. Förorenade sediment och miljögifter

6.1 Tillsynsvägledning

Naturvårdsverket ska enligt 3 kap. 2 § miljötillsynsförordningen (2011:13) ge tillsynsvägledning till kommunala nämnder och länsstyrelser, om inte annat följer av 3-15 §§. Naturvårdsverket ska även ge allmän tillsynsvägledning i frågor som avser tillämpningen av 26 och 30 kap. miljöbalken.

Havs- och vattenmyndigheten ska enligt 3 kap. 5 § miljötillsynsförordningen ge tillsynsvägledning i frågor om

1. miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken inom sitt ansvarsområde,
2. vattenskyddsområden enligt 7 kap. miljöbalken,
3. enskilda avlopp enligt 9 kap. miljöbalken,
4. vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken, med undantag för frågor om markavvattning,
5. dumpning enligt 15 kap. miljöbalken,
6. fiske och vattenbruk, med undantag för frågor som omfattas av Kemikalieinspektionens vägledningsområde enligt 6 §,
7. skydd av grundvatten, och
8. invasiva främmande arter enligt 3 § 2 förordningen om invasiva främmande arter.

Havs- och vattenmyndigheten har även i uppdrag att ge länsstyrelserna tillsynsvägledning om hur kommunerna uppfyller sin skyldighet att ordna vattentjänster, alltså vattenförsörjning och avlopp (3 § förordningen (2007:701) om allmänna vattentjänster).

Av regleringen framgår att Naturvårdsverket har ett bredare ansvar för tillsynsvägledning generellt jämfört med Havs- och vattenmyndigheten. Myndigheterna samverkar dock konkret inom bland annat frågor om markavvattning, gruvor, miljögifter och förorenade sediment och avlopp där någon av myndigheterna har huvudansvar.

I det praktiska arbetet med tillsynsvägledning, vägleder respektive myndighet inom sitt område och hänvisar till befintlig vägledning hos den andra myndigheten i förekommande fall. Dubbel vägledning bör undvikas. Myndigheterna samarbetar även i övergripande frågor som rör tillsynsvägledning och då tillsammans med andra centrala miljöbalksmyndigheter. Det handlar till exempel om arbete inom Tillsynsrådet och med den nationella strategin för miljöbalkstillsynen. Separata beskrivningar för formerna för samverkan finns för respektive forum och process.

Kontaktperson Naturvårdsverket: Chef för tillsynsvägledningsenheten.

Kontaktperson Havs- och vattenmyndigheten: Chef för miljöprovningsenheten

6.2 Miljöprövning

Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt länsstyrelsen ska, när det behövs, föra talan i mål enligt miljöbalken för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen (22 kap. 6 i miljöbalken (1998:808).

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har lika ansvar när det gäller uppdraget att föra talan i miljöprövningar. Naturvårdsverket deltar dock i betydligt fler ärenden än Havs- och vattenmyndigheten och har upprättat en större organisation kring prövningar.

Myndigheterna samverkar framför allt med varandra när det gäller prövningar som rör miljöfarlig verksamhet där även vattenverksamhet blir aktuellt eller där frågor om MKN-vatten förutsätter en bedömning av recipientens status. Det gäller bland annat gruvprövningar, vindkraft till havs, pappers- och massabruk, hamnar och kommande grön industriutveckling i norr.

Vid större prövningar som rör båda myndigheternas ansvarsområden bör avstämning alltid ske mellan myndigheterna, både i sak och om tidplanen för yttranden. Myndigheterna bör vid behov stötta varandra med kunskap och undvika dubbelarbete. Det är ibland tillräckligt att en myndighet agerar part i ärendet och den andra myndigheten biträder.

Ansvariga enheter på respektive myndighet bör hitta en strukturerad samverkan, muntlig och skriftlig, för att kontinuerligt stämma av arbetet och utbyta erfarenheter och kunskap.

Kontaktpersoner Naturvårdsverket: Chefer för miljöskyddsenheten, industrienheten och naturskyddsenheten.

Kontaktperson Havs- och vattenmyndigheten: Chef för miljöprövningsenheten.

6.3 Riksintresse för naturvård och friluftsliv

Enligt 2 a § förordningen (1998:896) om hushållning med mark och vatten ska Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten inom sina ansvarsområden lämna uppgifter om områden som myndigheterna bedömer vara av riksintresse för naturvård och friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Myndigheterna ska se till att bedömningen är aktuell och ska lämna uppdaterade uppgifter till länsstyrelserna vid behov eller åtminstone vart åttonde år. Boverket, som är samordnande myndighet för riksintressearbetet, vägleder om att det ska finnas en sektorbeskrivning för de olika sektorernas riksintresseområden. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten behöver löpande samverka för att riksintresseanspråken och sektorbeskrivningarna, som inkluderar kriterier för utpekande av riksintressen, hålls aktuella.

Berörda enheter behöver hitta former för en strukturerad samverkan, förslagsvis genom att en arbetsgrupp och särskild överenskommelse upprättas. Arbeta med samverkansformer och rutiner för översyn och aktualisering har påbörjats inom ramen för framtagande av sektorbeskrivning för riksintresse friluftsliv. I anslutning till detta bedrivs även arbete med rutiner för översyn och aktualisering. Sammantaget kommer detta att bli ett bra underlag för en myndighetsgemensam rutin.

Kontaktperson Naturvårdsverket: Chef för samhällsplaneringsenheten

Kontaktperson Havs- och vattenmyndigheten: Chef för havsplaneringsenheten

6.4 Regionalt konventionsarbete

Havs- och vattenmyndigheten har ett samordnande ansvar för delar av Helcom- och Ospararbetet, bl a för genomförande av Baltic Sea Action Plan (BSAP) och miljöstrategin för nordostatlanten (NEAES). Naturvårdsverket har också en viktig roll i arbetet och deltar i flera arbets- och expertgrupper. Naturvårdsverkets expertis efterfrågas i frågor om återcirkulering av näringsämnen och avloppsfrågor, farliga ämnen generellt, förorenade sediment, marint skräp, buller, fåglar, jakt och områdesskydd.

För flera rekommendationer inom de regionala havsmiljökonventionerna krävs Naturvårdsverkets expertis inom vissa direktiv eller regelverk. Naturvårdsverket är på så sätt nyckelaktör för genomförandet av flera svenska åtaganden under Helsingforskonventionen.

I genomförandet av Baltic Sea Action Plan (BSAP) - enligt Havs- och vattenmyndighetens redovisning av regeringsuppdraget om genomförande - föreslås Naturvårdsverket ansvara självt eller tillsammans med en annan myndighet (HaV och KemI) för 19 åtgärder inom BSAP segmentet farliga ämnen. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har delat ansvar kring fyra av dessa.

Naturvårdsverket ansvarar även för vissa frågor, där myndigheten avser nyttja synergier med pågående arbete kring förorenade sediment. Gränsdragningsfrågor och ansvar och hur arbetet skulle kunna bedrivas framåt har redogjorts för i regeringsuppdraget och behöver fortsätta att vidareutvecklas.

Kontaktperson för Naturvårdsverket: Chef internationella enheten (Helcom och Ospar), bitr. chef kretsloppsavdelningen (BSAP)

Kontaktperson för Havs- och vattenmyndigheten: Chef för havsmiljöenheten

6.5 Miljöövervakning

Miljöövervakning ger viktig kunskap om tillståndet i miljön och stöd till planering, genomförande och uppföljning av åtgärder. Arbetet bygger på återkommande, systematiskt upplagda undersökningar, som visar miljötillståndet genom att registrera eventuella förändringar i naturmiljön. Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket har ett gemensamt ansvar för genomförandet av miljöövervakningen.

För att utveckla miljöövervakningen och miljöinformationsförsörjningen i enlighet med krav och behov som finns inom vatten och havsmiljöförvaltningen, behöver utveckling ske i systemperspektiv. Samverkan bör fortsätta med indelning av tematiska domäner (programområden), beställningsprocesser (gemensamma principer) och ömsesidigt lärande (metoder och innovation).

Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket har gemensamt enats om att överlämna hela den löpande akvatiska miljögiftsövervakningen till Havs- och vattenmyndigheten så att samordning förenklas och ansvarsfördelning tydliggörs. Överlämningen är slutförd halvårsskiftet 2025.

Efter denna överlämning har Naturvårdsverket fortsatt ansvar för Programområde miljögiftssamordning inklusive screening.

Kontaktperson Naturvårdsverket: Chef för miljögifts- och avfallsanalysenheten.

Kontaktperson för Havs- och vattenmyndigheten: Chef för miljöövervakningsenheten

6.6 Miljöinformationshantering

Havs- och vattenmyndighetens och Naturvårdsverkets miljöinformation ska ge största möjliga nytta för miljön och samhället. Myndigheternas miljöinformation följer principerna och arkitekturen enligt det nationella ramverket för digital samverkan och den nationella geodataplattformen.

Det strategiska samarbetet kring miljöinformationshantering som tidigare bedrivits inom Miljöinformationsrådet sker nu i andra lämpliga samverkansformer, till exempel inom ramen för Geodatarådet och eSam. Här kan till exempel myndigheterna samarbeta vidare med gemensamma arkitekturfrågor (dataformat, struktur, metadatasättning, informationsutbyte, maskingränssnitt), utveckla förmågor inom datavärdsskapen (att ta emot, lagra och tillgängliggöra data) samt utveckla datadriven analys och visualisering som stöd till miljömålsuppföljning, rapportering och åtgärdsuppföljning. Det är också inom samarbetsformer som Geodatarådet och eSam som Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten arbetar med frågor kring datasäkerhet och informationsansvar.

Kontaktperson för Naturvårdsverket: Chef för miljömåls- och kunskapssamordningsenheten.
Kontaktpersoner för Havs- och vattenmyndigheten: Chef för miljöinformationsenheten.

6.7 Biologisk mångfald

Naturvårdsverket har enligt 2 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken (1998:1252) det centrala ansvaret för områdesskyddet. Havs- och vattenmyndigheten har det centrala ansvaret för vattenskyddsområden och det centrala vägledningsansvaret för områdesskydd som syftar till bevarande av havs- eller vattenmiljöer eller grundvatten. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ska enligt artskyddsförordningen (2007:845) samråda med varandra och bistå varandra i frågor gällande artskydd.

De båda myndigheterna ansvarar för områdesskyddet inom sina respektive ansvarsområden enligt myndigheternas instruktioner, lagar och förordningar. I detta sammanhang uppstår naturliga gränsdragningsproblem där land och vatten möts och vad avser arter som finns såväl på land som i vatten. Där miljöer utgörs av övergångszoner och där naturvärdena på land och eller i vatten är beroende av varandra kan det behövas förtydliganden eller preciseringar av samverkan.

Ansvarsfördelningen mellan Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket när det gäller art- och habitatdirektivet behöver tydliggöras, förslagsvis i en separat överenskommelse som kan utgöra en bilaga till denna överenskommelse. Det handlar framför allt om vilka arter och naturtyper som hanteras av vilken myndighet och vem som fattar avgörande inriktningsbeslut och vilka som deltar i grupper i EU-samarbetet. Här bör även frågor kring tillsyn, vem som svarar på remisser samt vägledning ingå.

Det behövs förtydligande vad som ska finansieras av 1:3 anslaget som gäller Åtgärder för värdefull natur och vad av anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ska finansiera när det gäller förvaltning och uppföljning av skyddade områden.

Myndigheterna behöver även arbeta tillsammans inom ramen för genomförandet av naturrestaureringsförordningens bestämmelser i Sverige. Samverkan om biosfärområden och ansvarsfördelning etc. regleras i en särskild överenskommelse.

Det finns tre etablerade forum för samverkan mellan myndigheterna gällande skyddade områden dels mellan enhetschefer och handläggare, dels med länsstyrelsernas Samverkansgrupp Natur och dels inom Naturvårdskonferens med samtliga länsstyrelser.

Naturvårdsverket fungerar som den centrala förvaltningsmyndigheten för jakt- och viltfrågor och tar bland annat fram nationella förvaltningsplaner för olika viltarter, exempelvis för skarv. Undantaget är förvaltningsplanerna för de olika sälarterna, som tas fram av Havs- och vattenmyndigheten. Naturvårdsverket får besluta om skyddsjakt eller licensjakt efter säl enligt bestämmelserna i jaktlagstiftningen. Innan Naturvårdsverket fattar ett beslut om jakt ska Havs- och vattenmyndigheten höras, se 23b och 23g §§ jaktförordningen (1987:905).

Havs- och vattenmyndigheten ansvarar därutöver för andra frågor med koppling till säl, till exempel vad gäller bidrag för utveckling och genomförande av förebyggande åtgärder, fördelning av medel från viltskadeanslaget 1:7 och miljöövervakning av säl. Myndigheten tar även fram underlag för analyser om hur fiskbestånd, fiske och säl påverkar varandra samt följer upp status för sälarter och olika fiskbestånd.

Myndigheterna behöver utöka samarbetet vad gäller förvaltning av säl och skarv och gemensamt ta fram lämpliga arbetssätt för hantering av jaktärenden bland annat med syfte att förvaltningen ska vara ekosystembaserad.

Kontaktperson Naturvårdsverket: Chef för områdesskyddsenheten.

Kontaktperson Havs- och vattenmyndigheten: Chef för enheten för biologisk mångfald

6.8 Förorenade sediment och miljögifter

Naturvårdsverket ska enligt regleringsbrev för 2023 redovisa hur myndigheten har arbetat med förorenade sediment, särskilt vad gäller samordning och samverkan samt hur myndigheten tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Statens geotekniska institut, Sveriges geologiska undersökning och länsstyrelserna har arbetat för att fortsatt stärka arbetet med bättre kunskap och hantering av förorenade sediment 2023–2025.

Naturvårdsverket ska inhämta underlag från dessa myndigheter och avseende länsstyrelsen särskilt angående inventering av förorenade områden. Myndigheternas arbete ska rapporteras av Naturvårdsverket i den årliga lägesbeskrivningen om förorenade sediment som lämnas till Regeringskansliet.

Samverkan inom förorenade sediment sker enligt Åtgärdsprogrammet för Havsmiljön. Här är Naturvårdsverket ansvariga för flera åtgärder (ÅPH 15, 16, 17 och 39) som gäller åtgärder gällande miljögifter, förorenade sediment och oljeskadeskydd.

Kontaktperson Naturvårdsverket: Chef för markmiljöenheten.

Kontaktperson Havs- och vattenmyndigheten: Chef för havsmiljöenheten

7. Överenskommelsens giltighet

Denna överenskommelse gäller till och med den 30 juni 2027 med översyn vid behov.

Göteborg den 30 juni 2025

Stockholm den 19 juni 2025

Anna Ledin
Generaldirektör
Havs- och vattenmyndigheten

Johan Kuylenstierna
Generaldirektör
Naturvårdsverket

BILAGA 1

Kontaktpersoner för Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket

Ansvarsområde	Havs- och vattenmyndigheten	Naturvårdsverket
Tillsynsvägledning	Johan Stål	Eva Svensson
Miljöprövning	Johan Stål	Karolina Ardesjö Lundén (miljöskydd) Lisa Johansson(industri) Liisa Seim Sehr(naturskydd)
Riksintressen	Per Olsson	Nanna Wikholm
Regionalt konventionsarbete	Mia Dahlström	Petter Mahrs (Helcom, Ospar) Johanna Farelus (BSAP)
Miljöövervakning	Mikael Krysell	Helena Looström Urban
Miljöinformationshantering	Elisabet Thompson	Marie-Louise Rydén
Biologisk mångfald	Rebecca Schantz	Maano Aunapuu
Förorenade sediment och miljögifter	Mia Dahlström	Annika Ryegård